

Resan från U16 landslaget till JVM

- Tidigt född, är det en fördel?

Mikael Aaro

Svenska ishockeyförbundet
Examensarbete Elittränarutbildningen 2016
Handledare: Göran Lindblom

Innehållsförteckning

1	Inledning	sid 1
1.1	Sammanfattning.....	sid 2
2	Bakgrund	sid 3
2.1	Tidigt eller sent född i Sverige.....	sid 3
2.2	Tidigt eller sent födda inom idrottsvärlden.....	sid 4
3	Syfte och frågeställningar	sid 7
4	Metod	sid 7
4.1	Urval.....	sid 7
4.2	Avgränsning.....	sid 7
5	Resultat	sid 8
5.1	Spelare som tagit sig hela vägen från U16 landslaget till JVM och många av spelarna är tidigt födda.....	sid 8
5.1.1	JVM spelare som spelar i junior och collegelag.....	sid 12
6	Diskussion	sid 13
6.1	Tidigt eller sent född på året.....	sid 14
6.1.1	JVM spelare utanför seniorverksamhet.....	sid 14
	Litteraturlista	sid 16

1 Inledning

Svensk ishockey står sig starkt i världen och i varje turnering finns vi med i toppen. Juniorishockeyn har utvecklats mycket på senaste åren och i stort sett varje klubb talar om en satsning på de egna. Ett tänk i ett längre perspektiv har möjliggjort att fler talanger omvandlats till seniorspelare. Klubbarnas satsning har lett till en utveckling där juniorlandslagen tävlar i medaljmatcherna i varje turnering. Något av det mest intressanta med talanger är att följa dem och se om de kan avancera och göra den utveckling som krävs för att i slutet av sin juniortid kunna representera landslaget i junior VM som avslutar juniortiden. Junior VM är ett mästerskap som sänds på TV i hela världen och uppmärksammas stort i all övrig media.

Juniorhockeyn har blivit stor och engagerar inte bara i idrottens värld, forskare börjar undersöka olika fakta i verksamheten. Den del som i dag är aktuell i forskningen är om det finns skillnader för individer om barn är födda tidigt eller sent på året.

Det är ett fenomen som visar sig bland de spelare som avancerar från U16 landslaget hela vägen till JVM.

1.1 Sammanfattning

Syftet med detta arbete är att undersöka hur många spelare som avancerar från U16 landslaget till JVM.

JVM är ett stort mål på vägen mot en framgångsrik spelarkarriär för de flesta.

Jag kommer även undersöka det som idag är aktuellt nämligen tidigt eller sent född på året. Har individerna som är tidigt födda en fördel inom idrotten och hur många av dem som går hela vägen till JVM är just tidigt födda på året.

Antalet spelare som återfanns inom junior och collegelag när de spelar JVM antingen inom Sverige eller Nordamerika är en intressant aspekt.

Genom forskningsstudier och olika artiklar har jag bearbetat dessa ämnen.

2 Bakgrund

Mitt intresse för just dessa frågeställningar har väckts när jag började som juniortränare. Kvalitéer som ishockeyspelare har varit det som intresserat mig mestadels men andra områden kan påverka ifall spelaren lyckas eller inte på ett tidigt stadie. Det mest aktuella idag är ifall det påverkar om spelaren är tidigt eller sent född på året.

2.1 Tidigt eller sent född i Sverige

För att ge en bättre bild över hur det allmänna barnafödandet är i Sverige så gör SCB årligen rapporter över när barnen föds och utvärderar detta.

SCB presenterade 2009 en artikel om tidigt födda barn som är mer framgångsrika inom idrotten och då speciellt ishockey och fotboll. Författarna som skrivit artikeln är Lotta Persson som arbetar vid prognosinstitutet, SCB och Richard Öhrvall som arbetar vid Enheten för demokratiska vid SCB.

Enligt Persson och Öhrvall är de som är tidigt födda på året mer framgångsrika både med skolbetyg, ishockey och fotboll. Barnafödandet i Sverige följde tidigare ett klart mönster där flest barn föddes i mars-april. Där har det dock skett en förändring och senare delen av 2000-talet så har flest barn fötts i juli. Persson och Öhrvall menar att det inte är några stora förändringar som skett mer att det är en lång topp mellan mars till augusti då flest barn föds och lågsäsong november till februari. Persson och Öhrvall påvisar att sommaren är den tid då flest barn blir till. De förklarar detta genom att påvisa att solljus ökar hormonproduktionen och människan är mest fruktsam under dessa förhållanden. Dessutom är sommaren den tid på året då människan har mest tid till varandra under semestertid.

Persson och Öhrvall skriver att varför fler barn föds under sommartid är för att fler föräldrar ser fördelarna med att kunna få barn under den tid då de är lediga.

Flera intressanta undersökningar och teorier finns i detta område med sent eller tidigt födda. Den som relaterar bra till just idrotten är den teori som kallas relative age effect. Fahlström förklarar begreppet relative age effect där de som är födda tidigt har en fördel både inom idrott och skolan. Däremot har detta fenomen en tendens att jämna ut

sig mellan idrottarna då de blir lite äldre. Detta ser Fahlström när det gäller seniorlag och landslag. Det finns en chans att flera talanger som är sent utvecklade inte kommer fortsätta till dess att det har jämnats ut. Denna process brukar forskarna kalla för återhämtningsprocessen enligt Fahlström.

Fahlström ser ett problem inom ishockey kontra fotbollen då det inte finns lika många klubbar att spela i och chansen till återhämtningsprocessen är mindre inom ishockeyn. Det skulle hjälpa många sent födda att klara sig vidare inom ishockeyn om klubbarna kunde ha större trupper men då krävs det mer ekonomi för dessa klubbar då kostnaderna blir större enligt Fahlström.

2.1.1 Tidigt och sent födda inom idrottsvärlden

Persson och Öhrvall presenterar fakta från en undersökning där ishockeyn lyfts fram som en idrott där det är en fördel att vara född tidigt på året. Världens bästa liga inom ishockeyn är NHL. Under NHLs draft där de väljer talanger så ses samma mönster. 301 svenska ishockeyspelare som valts ut i denna undersökning. Av dessa 301 spelare är 39% födda i årets första kvartal.

Enligt Persson och Öhrvall är inte födelsemånaden det som avgör hur framgångsrika dessa individer blir i idrotten de väljer. Författarna väljer en annan förklaring och den är barn oftast delas in i grupper efter det kalenderår de är födda. Exempelvis om en pojke är född i januari kontra december och spelar i samma lag i en ung ålder så kommer det synas stor skillnad i utvecklingen fysiskt men även mognad. I ung ålder ser Persson och Öhrvall nästan ett års åldersskillnad som större påverkan än i ungdomsåren.

Persson och Öhrvall påvisar även den påvisar även matteuseffekten vilket är en teori som fått sitt namn från ett citat från Matteusevangeliet (25:29)

”Var och en som har, han skall få och det i överflöd, men den som inte har, från honom skall tas också det han har”

Författarna vill förklara den teorin genom att påvisa den fördel som de duktiga har i en grupp redan från start. Detta sker genom en stark självbild då de troligtvis får en större

roll i gruppen. Inom idrotten ser Persson och Öhrvall att de som är tidigt födda just får en större roll i gruppen då de oftast är ledande. I idrottensvärld är en förstärkt självbild något individen får genom att de blir uttagna till fler matcher och genom det får en annan utveckling.

Persson och Öhrvall presenterar ett noggrant forskningsarbete. De påvisar tydligt hur det finns ett mönster i det som många påstått just att tidigt födda har tydliga fördelar. Men Persson och Öhrvall vill även hålla fram några av våra absolut största idrottsstjärnor genom tiderna Peter Forsberg född i juli, Annika Sörenstam och Zlatan Ibrahimovic som är födda i oktober båda två.

TT gjorde 2011 en undersökning i just samma ämne och den presenterades i aftonbladet. I undersökningen undersöktes de 237 spelarna i säsongen i SHL 2010/11 var 78 födda under det första kvartalet medan 46 fyller år under det sista kvartalet. 24 spelare är födda i januari vilket är dubbelt så många som de som är födda i december. Den tidigare Färjestads och Tre Kronor spelaren Christian Berglund är född i mars och han blev intervjuad i TTs undersökning där han sa så här om att vara tidigt född på året.

”Om man är tidigt född på året så har man ju levt längre än de sent födda. Därför tror jag att man får en tidigare utveckling och den följer med, samtidigt som de andra tappar sugen. När man är ung är nog drivkraft den viktigaste egenskapen och det är klart att det är roligare att göra saker som man är bra på.

Siten Hockeysverige gjorde 2014 en undersökning bland de 20 högst rankade klubbarna i Sverige och deras J18 lag. Två tredjedelar av dessa lags spelare var födda första halvåret och endast en tredjedel det sista kvartalet. P-G Fahlström lektor vid Linne Universitetet i Växjö kommenterar denna statistik. Fahlström menar att svensk hockey absolut löper en risk att tappa spelare.

Samma år alltså 2014 undersökte siten Hockeysverige även J18elit trupper och J20 superelit i 20 klubbar i Sverige. Det var totalt 594 spelare och resultaten är inte annorlunda mot tidigare undersökning. 36,5 födda första kvartalet, 30,6 andra kvartalet totalt alltså 67% första halvåret.

Enligt Fahlström så blir han inte förvånad över den statistik han får presenterad men menar att han blivit glatt överraskad om fallet varit annorlunda.

Enligt Hockeysveriges undersökning är endast 70 spelare av de 594 som undersöktes födda sista kvartalet av året. Fahlström menar att detta är generellt när det kommer till lagsporter. Då det handlar om killar i yngre år är det överrepresentation av tidigt födda enligt Fahlström.

Hockeysverige undersökte även snittvikt och snitt längd på dessa lag. Där fann de att de lag som hade en större del tidigare födda även hade längre och tyngre spelare. Det gick alltså att se en korrelation mellan längd, vikt och tidigt född.

3 Syfte & Frågeställningar

Syftet med detta arbete är att undersöka hur många spelare som avancerar ifrån U16 landslaget till JVM. Aktuellt är även den forskning som gjorts angående barn tidigt födda på året och om de har någon fördel inom idrotten och därför har jag valt att undersöka hur det ser ut inom ishockeyvärlden. Antalet spelare som spelar i de olika juniorligorna vid JVM är även en faktor jag tar reda på.

Frågeställningar

1. Hur många spelare avancerar från U16 landslaget till JVM?
2. Född tidigt eller sent på året, påverkar det spelarens möjligheter?
3. Hur många spelar i junior/collegeligor då de spelar JVM?

4 Metod

Jag har valt att använda mig av flera olika källor skriven litteratur för att komma fram till svar på frågeställningarna. Det är från forskningsrapporter, forskaruttalanden och elektroniska källor jag har inte valt intervjuer eller enkäter.

4.1 Urval

De källor jag använt mig av för att kunna kontrollera landslagstrupperna är Swehockey.se och eliteprospects.com. Tidigt eller sent födda har jag använt mig av forskningsartiklar från SCB – Statistiska Central Byrån och tidningsartiklar som presenterat material från forskning.

4.1.1 Avgränsning

Jag har valt att undersöka U16 och J20 landslagen under en tioårsperiod för att kunna dra mina slutsatser.

5 Resultat

I denna del har jag sammanställt de resultat jag fått fram. Jag har undersökt landslag under en tio års period för att få en bra bild över mina frågeställningar.

5.1 Spelare som tagit sig från U16 landslaget hela vägen till JVM och många av spelarna är tidigt födda

Senaste J20 landslaget spelade sin turnering i Finland och blev fyra efter en fin start av turneringen så räckte laget inte hela vägen fram. 1996 laget hade flera spelare som med all rätt fick stor plats i media för sina prestationer och pressen på dem var stor. Från deras U16 landslags debut där flera spelare fick chansen att visa upp sig på olika turneringar till den trupp som togs ut till turneringen runt nyåret 2015 följde många spelare med. 12st spelare som fanns med säsongen 2011-12 spelade JVM 2015 av dessa var sex spelare födda tidigt på året och två spelare spelade NCAA. Tolv spelare som följt från U16 landslaget till JVM är många, en stark årskull som fortsatt blir intressanta att följa.

Åtta spelare i truppen var födda 1997 och en 1998.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM är följande

Målvakt: Felix Sandström

Backar: Sebastian Aho (skadad under turneringen men uttagen), Andreas Englund,

Gustav Forsling, William Lagesson och Adam Ollas Mattsson

Forwards: Jakob Forsbacka Karlsson, Anton Karlsson, Adrian Kempe, Oskar

Lindblom, William Nyhlander och Dmytro Timashov

Spelarna födda 1995 startade sin resa mot JVM och vidare mot sina seniorkarriärer under säsongen 2010-11 med U16 landslag. Av dessa spelare kom endast fem stycken med till JVM som spelades vid nyåret 2014 och av dessa var fyra stycken födda tidigt på året. Två spelare spelade i NCAA ligan i Nordamerika och två spelare fanns registrerade i svenska J20 ligan. Tio spelare i truppen var födda 1996 och en 1997. Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: -

Backar: Julius Bergman och Robert Hägg

Forwards: Leon Bristedt, Adam Brodecki och Jacob De La Rose

Spelarna födda 1994 spelade med U16 landslaget under säsongen 2009-10. Det var en kull som hade många intressanta spelare där hela elva stycken spelare följde hela vägen fram till JVM 2013 av dessa var endast tre stycken tidigt födda. I truppen fanns det en spelare registrerad i J20 Superelit, en i NCAA, en i OHL och en i QMJHL. Fyra spelare var födda 1995 och en 1996 som fanns med i truppen.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakter: Oskar Dansk och Marcus Högberg

Backar: Linus Arnesson och Christian Djoos

Forwards: Sebastian Collberg, Jacob De La Rose, Filip Forsberg, Erik Karlsson, Elias Lindholm, Filip Sandberg och Nick Sörensen.

Spelarna som är födda 1993 som 2008-09 spelade U16 landslaget. I denna ålderskull avancerade endast fem spelare till JVM 2012. Alla dessa spelare var tidigt födda på året. Fyra spelare var registrerade i juniorligorna i Nordamerika och Sverige. Åtta spelare var födda 1994 och två 1995.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakter: Joel Lassinantti och Niklas Lundström

Back: Rasmus Bengtsson

Forwards: Viktor Arwidsson och Rickard Rakell

Spelarna födda 1992 spelade med U16 landslaget under säsongen 2007-08. Av de spelare som slutligen spelade JVM var fem stycken födda 1993 och två stycken 1994. Det var fem spelare som gick hela vägen och fick spela JVM, tre av dessa var födda tidigt på året. I denna trupp fanns inga spelare registrerade för juniorlag.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: Johan Gustafsson

Back: Fredrik Claesson

Forwards: Ludvig Rensfeldt, Johan Sundström och Erik Thorell

Spelarna födda 1991 spelade U16 landslaget 2006-07. Det är en kull där flera spelare numera spelar i NHL. Av de spelare som slutligen spelade JVM var sju stycken födda 1992 och en född 1993. Det var sju stycken som gick från U16 landslaget och fem av dessa var födda tidigt på året. Sju spelare var födda 1992 och en 1993.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: Robin Lehner

Backar: Simon Bertilsson, Tim Erixon och Fredrik Styrman

Forwards: Patrick Cehlin, Carl Klingberg och Sebastian Wännström.

Spelarna födda 1990 spelade U16 landslaget 2005-06. Det var fem spelare som gick hela vägen från U16 landslaget till JVM. Sju stycken var födda 1991 och en född 1992. Det var ingen spelare som var registrerad i juniorlag.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: -

Back: -

Forwards: Anton Lander, Martin Lundberg, Andre Petersson, Magnus Pääjärvi Svensson och Mattias Tedenby.

Spelarna födda 1989 spelade U16 landslaget 2004-05. Sju stycken spelare gick hela vägen från U16 till JVM. Av de spelarna var sex stycken födda tidigt på året. Sju spelare var födda 1990 och tre 1991. Ingen spelare i truppen var registrerad för juniorlag.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: -

Back: Nichlas Torp

Forwards: Joakim Andersson, Mikael Backlund, Carl Gustafsson, Simon Hjalmarsson, Oscar Möller och Anton Persson.

Spelarna födda 1988 spelade U16 landslaget 2003-04. Åtta spelare gick hela vägen från U16 till JVM av dessa var fem stycken tidigt födda. Tre spelare var registrerade i ligorna WHL, QMJHL och NCAA i Nordamerika.

Två spelare var födda 1989 och en 1990.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: Stefan Ridderwall

Backar: Kristofer Berglund, Jonathan Carlsson och Eric Moe

Forwards: Johan Alcen, Patrik Berglund, Tony Lagerström och Patrik Lundh.

Spelarna födda 1987 spelade U16 landslaget 2002-03. Av dessa spelare kom åtta spelare med till JVM och sex var födda tidigt på året. Två spelare var födda 1988 som var med i truppen.

Spelarna som gick från U16 landslaget till JVM var följande:

Målvakt: Joel Gistedt

Back: Alexander Ribbenstrand

Forwards: Niclas Bergfors, Robin Lindqvist, Andreas Molinder, Fredrik Pettersson, Alexander Sundström och Patrik Zackrisson.

Sammanfattningsvis säger statistiken att 63 spelare avancerat hela vägen från U16 landslaget till JVM under den tioårs period som undersökts. I snitt är det 6,3 spelare i varje årsgrupp som tagit sig hela vägen. Av 63 spelare som tagit sig hela vägen till JVM är 47 födda tidigt på året vilket är 74% och visar på en majoritet.

5.1.1 Spelare som spelar i junior och collegeligor

Under den tio års period som jag undersökt finns det endast ett fåtal spelare som finns registrerade för junior och collegelag i Sverige eller i Nordamerika. Av de 63 spelarna som gick från U16 landslaget till JVM under denna tioårsperiod så var det 16 spelare som fanns registrerade för junior och collegeligor när de spelade JVM.

Det finns viss osäkerhet i den informationen eftersom vissa juniorer är registrerade för juniorlag men spelar med seniorlaget och vice versa.

6 Diskussion

Mina frågeställningar i detta arbete har växt fram under de senaste åren då jag arbetat med juniorishockey på högsta nivå. Ett fantastiskt inspirerande arbete då jag varje dag får se individer växa och utvecklas inom flera områden. Första veckorna berättade mina kollegor som arbetat länge med juniorer hur glad de blivit varje gång en junior de arbetat med får chansen i a-laget. Jag tänkte inte mycket mer på det men att sen sitta där under säsongen som gått och se några av de jag arbetat med dra på sig a-lagströjan och mäta sig med de allra bästa i SHL var en underbar känsla.

Sverige som varje år aspirerar på de ädlaste medaljerna i JVM utvecklar många spelare som når till den yppersta världseliten.

U16 landslaget som är sista års ungdomsspelare är starten på en resa mot JVM och senare mot en framgångsrik seniorkarriär. Många val görs i denna ålder då många väljer ishockeygymnasium, kanske flyttar långt ifrån sin familj och vänner. Ett val som kan vara tufft och en acklimatisering där bitarna ska falla på plats. Här kommer även ett vägval där talang ska omvandlas, hårdare träning och krav kommer in i bilden. Därför kändes det för mig som ett intressant ämne att undersöka hur många av dessa U16 spelare som går hela vägen till JVM.

Det varierade mycket i antal som gick hela vägen mellan de olika åren som jag undersökte men snittet på sex spelare är svårt att svara på om det är lågt eller högt. Däremot årsgrupperna 1996 och 1994 där 12 respektive 11 spelare gick hela vägen är imponerande. Det går däremot att se från olika vinklar. Konkurrenten inte ökade så mycket under åren eller att de som gick hela vägen höll uppe en hög nivå och fick ett stort förtroende i sina lag. Jag vill personligen tro på den senare teorin.

Intressant med relative age effect där det finns talanger som kommer tillbaka och är bäst när de hunnit ikapp de som varit tidigare utvecklade. Det kan också vara en orsak till varför vissa årskullar inte haft lika många som gått hela vägen från U16 till JVM. Late bloomers är populärt begrepp i Sverige och kanske har det funnits fler sådana i just dessa årskullar. Många tankar men inget givet svar. Även om de som är tidigare födda enligt forskningen och min studie har viss fördel så kan ändå de sent födda lyckas hur bra som helst, ta exempelvis Foppa och Zlatan.

6.1 Tidigt eller sent född på året

Den statistik som jag funnit är tydlig, de som är tidigt födda är de som mestadels tagit sig från U16 landslaget till JVM, 74% talar sitt tydliga språk. Däremot säger inte jag att det är dessa som kommer bli de bästa spelarna men däremot så finns statistiken som stödjer den forskning som jag tidigare presenterat i arbetet. Tittar vi på spelarna när de blivit seniorer så är det sanning i vad Fahlström säger att det jämnar ut sig. Talanger som försvinner för att de är mindre ofta på grund av att de är födda sent på året kommer inte fortsätta eller slussas bort från en elitklubb. Personligen är jag sent född och har inte uppfattat dessa skillnader med tidigt och sent födda på samma sätt som forskarna gör idag. Detta fenomen har jag själv upplevt i verksamheter som jag kommit i kontakt med. Den tanken som Fahlström presenterade med fler spelare i varje lag skulle absolut kunna ge en rotation där alla fick delta på lika villkor men ekonomiskt är det svårt för klubbar som inte har de musklerna. Dessutom kan vi se det rent sportsligt där vissa då blir bromsade om de ska spela mindre för att alla ska få lika mycket speltid, det finns trots allt bara ett visst antal spelare som får användas vid varje match. Det skulle kunna lösas på det sätt att de mest utvecklade får spela med äldre årsgrupper. Detta är något som görs i många klubbar med både positiva och negativa resultat. De som är nog bra spelare på som vanligt och får en bra utveckling. De spelare som är på gränsen i det äldre laget hindras på det sättet i sin utveckling då de inte kan spela på det sätt som utvecklar dem bäst när de möter motstånd som är betydligt mycket bättre.

6.1.1 JVM spelare utanför seniorverksamhet

Spelare som fortfarande finns registrerade eller representerar junior eller collegelag när de är uttagna till JVM är få. Det kan förklaras på olika sätt men min teori är att när de väl kommit upp på den nivå som krävs för JVM är de så pass bra att de representerar klubbarnas seniorlag. Jag kan även se det från den vinkeln att vår juniorliga är mycket bra som kan utbilda och förbereda spelarna för seniorklubbarna. Det leder till seniorkontrakt och spel på a-lags nivå. Spelarna tar även olika vägar i sina karriärer, några tar även vägen till Nordamerika och försöker slå sig fram genom

junior och farmligior. De flesta av spelarna som återfinns utanför seniorverksamhet och spelar JVM har sin vardag i de Nordamerikanska ligorna.

Detta är ett vägval som debatteras eftersom många anser att killarna ska stanna i svensk hockey. Personligen anser jag spelarna måste göra sina egna val där de finner sin egen väg fram till deras egen målsättning.

Diskussionen i detta ämne gick varm under JVM i Leksand då statistik presenterades för hur många spelare som åkte över och fick flytta hem. Men samtidigt ska vi veta att många spelar i svensk juniorishockey och kommer inte vidare och spela a-lags hockey. Vägarna är många och ingen kan definitivt säga vilken väg som är rätt eller fel.

Litteraturlista:

Elektroniska källor

Swehockey.se

SCB.se – Statistiska Central Byrån

Eliteprospects.com

Hockeymagasinet.com/blogg

Aftonbladet.se

